

RETOUR DES CENDRES

(de terugkomst van de overblijfselen)

Uit het Engels en Frans vertaald door R.K.Vos, april-mei 2021,
Bron: hoofdzakelijk Wikipedia artikel met aanvullingen uit diverse boeken, aan het eind genoemd.

EERDERE POGINGEN

In een codicil bij zijn testament, geschreven tijdens zijn verblijf op Sint-Helena, had Napoleon op 16 april 1821 de wens geuit begraven te willen worden op de oevers van de Seine, ‘te midden van het Franse volk, dat ik zo lief had.’

Na de dood van de keizer verzocht Graaf Bertrand tevergeefs de Engelse regering om Napoleon wens te vervullen. Daarna verzocht hij de ministers van de net opnieuw geïnstalleerde koning Louis XVIII van Frankrijk, van wie hij geen absolute afwijzing kreeg, maar wel dat de komst van de overblijfselen in Frankrijk ongetwijfeld voorbode zou zijn voor politieke onrust. Het leek de regering verstandig om dit te voorkomen, maar dat dit verzoek vervuld zou worden als de situatie rustiger was geworden en als het voldoende veilig zou zijn om dit te doen. Vanaf 14 juli 1821 was Gaspard Gourgaud de eerste (samen met de kolonels Fabvier en De Bricqueville), die zich tevergeefs via een petitie aan de Cambres des députés richtte om haar te verzoeken de regering uit te nodigen in Engeland de resten van de Keizer uit naam van Frankrijk op te vragen.

POLITIEKE DISCUSSIE

Na de Juli-Revolutie werd een petitie geweigerd tot herbegraven van de overblijfselen in de voet van de Colonne Vendôme (net zoals de as van keizer Trajanus, die begraven werd in zijn kolom te Rome, door de Chambre des députés op 2 okt. 1830. Echter: tien jaar later droomde Adolphe Thiers, de nieuwe president du Conseil onder koning Louis-Philippe en historicus van het Franse Consulat en het Premier Empire over de overblijfselen als een grote ‘coup du théâtre’. Dit zou zo de definitieve rehabilitatie van de Revolutie en de Keizerlijke periode bewerkstelligen, waarmee hij zo bezig was in zijn ‘Histoire de la Révolution française’ en zijn ‘Histoire du Consulat et de l’Empire’. (Nb. Het eerste werk werd gepubliceerd in 1839; het twintigdelige ‘Histoire du Consulat et de l’Empire’ verscheen tussen 1845 en 1862. *Roel Vos is in het bezit van dit laatste werk!*) Hij hoopte ook de gebleven dromen over de gloire en het herstel van de reputatie van de Juli-monarchie nieuw leven in te blazen (wiens diplomatieke relaties met de rest van Europa onder druk stonden door haar problemen in Egypte, dat dankzij de hulp van Mohammed Ali naar boven kwam).

Het was echter hoe dan ook de politiek van Louis-Philippe ‘alle gloire van Frankrijk’ terug te krijgen. Hij had daarom opgedragen het Château de Versailles te veranderen in een museum voor de Franse geschiedenis. Op dit moment echter had hij nog niet besloten en hij moest overtuigd worden het project te steunen ondanks zijn eigen twijfels (zijn directe familieleden waren er niet voor!). Op 10 mei 1840 diende François Guizot, toen de Franse ambassadeur in Londen, tegen zijn eigen wil een verzoek in bij de Engelse regering, dat onmiddellijk werd ingewilligd, overeenkomend met de belofte, gedaan in 1822.

OVER HOE KONING LOUIS-PHILIPPE ZIJN MINISTER THIERS DE OPDRACHT GAF OM DE ‘CENDRES’ OP TE HALEN

AC pag. 85: Op de ochtend van 1 mei 1840, de dag van Saint-Philippe, de verjaardag van de

koning, kwamen de ministers bijeen in de Tuilerieën om de koning hun gelukwensen aan te bieden. Nadat, uit naam van de regering, dhr. Thiers de koning had geccomplimenteerd, zei deze, al glimlachend tegen de President van de Raad (Thiers dus):

‘Heer Thiers, ik wil U mijn verjaardagscadeau aan U geven. U wenst de resten van Napoleon naar Frankrijk over te brengen. Ik ben het er mee eens. Overleg over dit onderwerp met het Britse kabinet. We zullen Joinville naar Sint-Helena sturen.’

12 MEI

Op 12 mei 1840 tijdens de discussie over een suikerwet beklom de Franse minister van Binnenlandse Zaken het spreekgestoelte van de Chambre des Députés en zei:

‘Mijne Heren,

De koning heeft Zijne Koninklijke Hoogheid de Prins de Joinville (*nu was er opeens volle aandacht en nieuwsgierigheid*) met een fregat naar het eiland Sint-Helena te gaan (*opnieuw beroering*) om de overblijfselen van Keizer Napoleon op te halen (*een explosie van applaus uit alle hoeken van de vergadering*). Wij komen U vragen om de middelen om hem op een waardige manier op Franse bodem te ontvangen en om een laatste rustplaats voor Napoleon op te richten (*uitroepen, applaus*). [...]. Het fregat, dat belast wordt met het terugbrengen van de overblijfselen is klaar om terug te keren naar de mond van de Seine en een ander schip zal hem naar Parijs brengen. Zij zullen uitladen bij Les Invalides. Een plechtige ceremonie, een hoofdzakelijk religieuze en militaire optocht zal de tombe inwijden, waarin hij voor eeuwig zal blijven. [...] Hij was Keizer en Koning, wettelijk soeverein over ons land. Als zodanig zou hij begraven moeten worden te Saint-Denis, maar Napoleon moet geen gewone koninklijke begrafenis krijgen. Hij moet blijven regeren en het bevel voeren in de eeuwigheid, waar soldaten van het vaderland altijd zullen rusten en waar ze steeds inspirators zullen zijn voor hen, die geroepen zijn haar (het vaderland) te verdedigen. De kunst zal een waardige tombe onder de Dôme maken, in het midden van deze gewijde tempel, gewijd aan de God van de oorlog, zal het waard zijn de naam, die er op gegraveerd wordt, te dragen. [...]. Wij twijfelen er niet aan dat deze Chambre met vaderlandse emotie deze koninklijke gedachte ondersteunt, zoals die net is uiteen gezet. Want Frankrijk en alleen Frankrijk, zal over de overblijfselen van Napoleon beschikken. Zijn tombe, evenals de herinnering aan hem behoort alleen aan dit land toe. De monarchie van 1830 is uitsluitend de enige en wettige erfgenaam van alle soevereinen, waar Frankrijk trots op kan zijn. Zonder twijfel zal deze monarchie de eerste zijn, die alle krachten en geluiden van de Franse Revolutie bijeen brengt voor een onbevreesde beoordeling. En het standbeeld en de tombe te eren van deze held van het volk, want er is slechts één zaak, die te vergelijken is met de gloire en dat is vrijheid! (*drie keer applaus van links en het midden, lang gejuich*)’.

De minister stelde toen ter goedkeuring een wet voor ‘om één miljoen francs ter beschikking te stellen voor de overbrenging van de overblijfselen van Keizer Napoleon naar de Église des Invalides en voor de bouw van de tombe’. Deze aankondiging verwekte een sensatie. Er begon een verhitte discussie in de pers, waar allerlei bezwaren werden opgeroepen over theorie en praktische uitvoering. De stad Saint-Denis verzocht op 17 mei dat Napoleon in haar basiliek gegraven kon worden, de officiële begraafplaats van de Franse koningen.

25 – 26 MEI 1840

Op 25 en 26 mei werd het voorstel besproken in de Chambre. Het werd voorgesteld door Bertrand Clauzel, een oud-soldaat van het Premier Empire, die terug geroepen was door de

Juli Monarchie en bevorderd was tot Maarschalk van Frankrijk. Uit naam van de commissie beval hij de keuze van Les Invalides aan als begraafplek, niet nadat andere voorgestelde plekken (behalve Saint-Denis ook de Arc de Triomphe, de Colonne Vendôme, het Panthéon van Parijs zelfs de Madeleine) aan hem werden voorgelegd. Hij stelde voor dat het geldbedrag opgehoogd zou worden naar twee miljoen, dat het schip, dat de overblijfselen zou terugbrengen, begeleid zou worden door een heel zee-eskader en dat Napoleon de laatste persoon zou zijn, die in Les Invalides begraven zou worden. Er werd een redevoering gehouden door de republikeinse criticus van het Empire Glais-Bizoin, die stelde dat *'Bonapartes ideeën een van de open wonden van onze tijd waren; deze vertegenwoordigden dat wat het meest desastreus was voor de empathie van de mensen, het meest tegenovergestelde van de onafhankelijkheid van de menselijke geest.'* Het voorstel van Glais-Bizoin werd verdedigd door Odilon-Barrot (de toekomstige president van de Raad van Napoleon III in 1848), terwijl de meest heftige tegenstander ervan Lamartine was, die de voorstellen gevaarlijk vond. Lamartine sprak vóór het debat uit dat *'Napoleons overblijfselen nog niet verdwenen waren en dat wij ademen in haar schittering.'* Voor de zitting probeerde Thiers Lamartine af te raden tussen beide te komen, maar hij kreeg als antwoord: *'Nee, Napoleons navolgers moeten ontmoedigd worden.'* Thiers antwoordde: *'Oh!. Maar wie zou hem op dit moment kunnen navolgen?'* Lamartines antwoord ging daarna heel Parijs door: *'Neemt U mij niet kwalijk, ik bedoel te zeggen Napoleons parodisten.'* (= spottende nabootsers)

Tijdens het debat verklaarde Lamartine het volgende:

'Hoewel in een bewonderaar van deze grote man ben, ben ik niet enthousiast over hem, niet in de herinnering als voor de toekomst. Ik werp mij niet op de knieën voor deze herinnering; ik ben geen volger van deze Napoleon-religie of van de cultus van geweld, die een tijdje heeft geprobeerd het nationale gevoel voor serieuze religie van de vrijheid te vervangen. Ik denk ook niet dat het goed zou zijn onophoudelijk de oorlog te verheerlijken, om deze onstuimige opborrelingen in het Franse bloed aan te moedigen, dat ons ongeduldig maakt onszelf te ruïneren na een vrede van 25 jaar – alsof vrede, die voor voorspoed en glorie in deze wereld zorgt, een schande voor de naties zou zijn. [.....]. Laten wij, die de vrijheid serieus nemen, onze inzichten op een beschaafde manier laten weten. Laat ons zich niet beroepen op de mening van een volk, dat beter weet wat haar behaagd dan dat wat haar dient. Laat ons niet geheel uitwissen of zoveel inkrimpen onze verstandige monarchie, onze nieuwe, representatieve en vrede minnende monarchie. Het zou eindigen met te verdwijnen voor onze ogen. [.....]. Het is goed, mijne heren! Ik ben er niet tegen, ik applaudiseer, maar blijf tegen elke prijs aandacht geven aan deze aanmoedelingen van het verstand. Ik ben bezorgd over de toekomst. Ik houd niet van mensen, die vrijheid, wettelijkheid en vooruitgang als hun officiële doctrine hebben en als hun symbool en sabel en despotisme....'

Tenslotte nodigde Lamartine Frankrijk uit te laten zien, dat *'zij niet wenste uit deze overblijfselen oorlog te scheppen, tirannie, wettige monarchen, huichelaars of zelfs navolgers.'* Na deze oratie, die impliciet direct tegen hem was gericht, scheen Thiers overdonderd te zijn in zijn bank. Hoewel de Chambre geheel om was en de benodigde stemmen uitbracht (280 tegen 65), weigerde zij toch de gelden van één naar twee miljoen francs op te hogen. De Napoleon-legende was al geheel ontwikkeld en hoefde alleen nog maar bekroond te worden.

4-6 JUNI 1840

Op 4 of 6 juni werd generaal Bertrand ontvangen door Louis-Philippe. Hij overhandigde hem

de Keizerlijke wapens, die in de schatkamer werden opgeborgen. Bertrand verklaarde bij deze gelegenheid:

'Het is dankzij Uwe Majesteit, aan Uw plechtig en vaderlands gevoel, waaraan we de laatste wensen van de Keizer te denken hebben, wensen, die hij tegen mij speciaal uitsprak op zijn sterfbed in omstandigheden, die in mijn geheugen gegrift staan.'

'Sire, eer geven aan de memorabele daad van nationale gerechtvaardigheid, die U grootmoedig heeft genomen, gevoed door een gevoel van dankbaarheid en vertrouwen, kom ik hier om in Zijne Majesteits handen deze glorierijke wapens te leggen, die ik sinds lang voor het licht verborgen heb moeten houden en die ik hoop spoedig op de kist van de grote kapitein te leggen in de beroemde tombe, die de glans van deze wapens voor eeuwig vasthoudt. Mag het zwaard van de held een palladium zijn voor het vaderland.'

(een palladium is een edelmetaal (licht grijs). Het is ontdekt in 1803 door William Hyde Wollaston tijdens het onderzoeken van ruw platina erts uit Zuid-Amerika. Palladium is vernoemd naar de in 1801 ontdekte planetoïde Pallas, rkv.)*

Louis-Philippe antwoordde hierop met ingestudeerde formaliteit: *'In de naam van Frankrijk ontvang ik de wapens van Keizer Napoleon, die hij met zijn laatste wensen in goed vertrouwen aan U gaf; ze zullen trouw bewaakt worden tot het moment, waarop ik ze in het mausoleum zal plaatsn, dat door nationale vrijgevigheid voor hem gebouwd wordt. Ik reken het mij tot een eer dat het aan mij gegeven is de overblijfselen naar Franse bodem terug te brengen van hem, die zoveel glorie toevoegde aan onze grandeur en de schuld te betalen van ons gezamenlijk vaderland door zijn kist te omringen met alle eer, die hem toekomt. Ik ben zeer geraakt door alle gevoelens, die U net naar mij heeft uitgedrukt.'*

Deze ceremonie ergerde Joseph en Louis-Napoléon Bonaparte; de laatste schreef in The Times: *'Het zwaard van Austerlitz moet nooit in vijandelijke handen vallen. Het moet blijven daar waar in dagen van gevaar kan worden opgenomen voor de glorie van Frankrijk. [.....]. Om de erfgenamen van de Keizer de plechtige erfenis, die hij hun heeft gegeven, af te nemen; om de wapens van de overwinnaar aan een begunstigde van Waterloo te geven, is als de meest heilige plichten te verraden, de onderdrukten op een dag tegen hun onderdrukkers te moeten zeggen: Geef ons wat je hebt gestolen.'*

Na de wapenceremonie ging Bertrand naar het Hôtel-de-Ville en bood de president van de Conseil Municipal de stoel van de Consul aan, die Napoleon in Parijs had achter gelaten. Deze staat nu in het Musée Carnavalet.

WELKE WAPENS GAF BERTRAND TER BEWARING AAN LOUIS-PHILIPPE OP 6 JUNI 1840?

JB pag. 57-60: De wapens van Napoleon, zijnde

1. de degen van Austerlitz (gouden handvat, geheel opengewerkt, gemaakt door Biennais Napoleon kreeg deze op 4 juni 1806, wat er ook door Biennais in goud is ingegraveerd. (zie de foto).
2. een zwaard, gemaakt voor de Eerste Consul door Boutet, gedragen door Napoleon op het Champ de Mars in 1815 (zie foto).
3. twee paar pistolen. Deze exemplaren werden door Napoleon in zijn testament 'mes pistolets de Versailles' genoemd (zie foto).
4. Sabre de Sobieski. Heeft Napoleon echter nooit gedragen, is een fout! (geen foto)

5. tenslotte een ponjaard, hem geschonken bij de verovering van Malta, nu in het Louvre (zie foto).

Al deze wapenen moesten aan zijn zoon gegeven worden, stond in zijn testament.

Degen van Austerlitz

Zwaard van Napoleon

Ponjaard van Malta

Pistolets de Versailles

AANKOMST TE SINT-HELENA

de Prins de Joinville

Om 07.00u. 's ochtends op 7 juli 1840 verliet het fregat Belle Poule Toulon, geëscorteed door het korvet Favourite. De Prince de Joinville, derde zoon van de koning, een carrière makende zeeofficier, was de bevelhebber van het fregat en de gehele expeditie. Ook aan boord van het fregat waren Philippe Rohan-Chabot, een gezant van de Franse ambassade in Engeland en vertegenwoordiger van Thiers (die wenste glans en glorie te krijgen van deze expeditie) om toe te zien bij de opgraving: de generaals Bertrand en Gourgaud; graaf Emmanuel de la Cases (gedeputeerde uit Finistère en zoon van graaf Las Cases, de auteur van *Le Mémorial de Sainte-Hélène*); en vijf mensen, die de bediende van Napoleon waren op Sint-Helena (Saint-Denis, beter bekend als Ali, de mameluk); Noverraz, Pierron, Archambault en Coursot. Kapitein Guyet was de bevelhebber van de korvet, waarop Louis Marchand meereisde. Hij was Napoleons kamerbediende, die met hem op Sint-Helena was geweest. Anderen bij deze expeditie waren Abbé Félix Coquereau (aalmoezenier), Charnes (Joinville's luitenant en tweede bevelhebber), Hernoux (Joinville's aide-de-camp), luitenant Touchard (aan Joinville toegevoegd), generaal Bertrands jongste zoon Arthur en de scheepsarts Rémy Guillard.

AC pag. 128: Er gingen dus negen oud-metgezellen mee vanuit Toulon. Wie niet? Dokter Antommarchi was verdwenen (op Cuba, rkv. heeft zijn graf bezocht!). De priester Buonavista was dood (begraven op Mauritius, rkv. heeft zijn graf bezocht!). De piester Vignali was dood (vermoord op Corsica). Dokter O'Meara was dood.

Zodra de wet was aangenomen, werd het fregat klaar gemaakt om de kist van Napoleon te ontvangen. Een met kaarsen verlichte kapel werd in de stuurhut gebouwd, omfloerst met zwart fluweel, geborduurd met Napoleons symbool van zilveren bijen met een katafalk in het midden, bewaakt door vier vergulde adelaars.

AC pag. 130: de Belle Poule was redelijk nieuw en het derde schip met deze naam in de Franse marine.

De eerste Belle Poule (gebouwd tussen 1765-1767) had zijn sporen verdiend: onder bevel van

zee-luitenant Chadeau de la Clocheterie had ze slag geleverd tegen het Engelse fregat Arethuse en gewonnen en dit was daarmee het eerste gevecht in de strijd voor de onafhankelijkheid van Amerika.

De tweede Belle Poule, te water gelaten in 1802 bij Nantes, nam deel onder bevel van kapitein Bruillac, aan de gevechten te Mauritius.

De derde Belle Poule (te water in 1834) ging dus nu in 1840 naar Sint-Helena. Het was een fregat en een van de modernste oorlogsschepen van die tijd.

De reis duurde 93 dagen en werd vanwege de jonge leeftijd van sommige bemanningsleden veranderd in een toeristische tocht. De Prins wierp gedurende vier dagen het anker uit te Cadiz, in Madeira voor twee dagen en te Tenerife voor vier dagen, terwijl er gedurende 15 dagen festiviteiten en bals werden gehouden te Bahia (Brazilië).

De twee schepen bereikten eindelijk op 8 okt. 1840 Sint-Helena en trof op de ankerplaats de Franse brik Oresta aan, met als kapitein Doret, die een van de bedenkers was geweest van het gedurfde plan op het eiland Aix om Napoleon uit Waterloo weg te krijgen op een logger en die later kapitein op een korvet was geworden. Doret was naar Sint-Helena gekomen om de laatste eer aan Napoleon te bewijzen, maar hij bracht ook verontrustend nieuws mee. Het Egyptische incident, gecombineerd met de agressieve politiek van Thiers, zorgde bijna voor een diplomatieke breuk tussen Frankrijk en Engeland. Joinville wist dat de ceremonie gerespecteerd zou worden, maar hij begon te vrezen dat hij op de terugweg onderschept zou worden door Britse schepen.

JB pag.98: Ook in de baai van Jamestown lag het Engelse schip Dolphin, dat op 8 juli 1840 was aangekomen. Het gaf aan gouverneur Middlemore toestemming van de Engelse regering om de overblijfselen van Napoleon te overhandigen aan Joinville. Men verwachtte de Belle Poule dus al op Sint-Helena. Reeds twee Franse schepen waren daarvoor aangezien, maar men zat er naast. Toen kwam het Franse schip de Oreste met kapitein Doret aan, die blij was dat hij er eerder was dan de Belle Poule. Hij was drie weken na Joinville vertrokken en bracht de laatste berichten van admiraal Mackau mee.

De missie ging de volgende dag aan land.

JB pag. 99: Toen het gezelschap op de kade van Jamestown stond, stonden er twintig paarden klaar om hen naar Plantation House te brengen, drie mijl verderop, waar de gouverneur van het eiland majoor-generaal George Middlemore (ziek, vermoeid en oud, bijna 80 jaar en net een zoon verloren) hen opwachttte. Na een lang gesprek met Joinville (met de rest van de missie ongeduldig wachtend in de lounge) verscheen Middlemore voor de rest van het gezelschap en kondigde aan: 'Mijne Heren, de overblijfselen van de Keizer zullen aan U gegeven worden op dinsdag 15 oktober.' De missie bekeek nog de twee reusachtige schildpadden, die hier meer dan twintig jaar geleden waren gekomen (dus zo rond 1820, ze waren er nog in 2009, toen rkv. Sint-Helena bezocht!). De missie vertrok toen naar Longwood, via de Valley of the Tomb (of Geranium Valley). Napoleons graf lag op een eenzame plek, gedekt met drie platen, gelijk met de grond. Dit zeer eenvoudige monument werd omgeven door een ijzeren hek op een vaste rand en in de schaduw van een treurwilg, terwijl er nog zo'n boom dood naast lag. Dit alles was omgeven door een houten hek en heel dicht bij was een bron, waarvan Napoleon had genoten vanwege haar frisse en heldere water. Bij de poort van het houten hek stapte Joinville van zijn paard, boog zijn hoofd en naderde toen het ijzeren hek, gevolgd door de rest van het gezelschap. In diepe stilte beschouwden zij

de bescheiden en kale graftombe. Na een half uur steeg Joinville weer op en de missie vervolgde haar weg. Lady Torbet, de eigenaresse van de grond, waarop het graf lag, had een tent neer gezet om verversingen te verkopen aan de weinige pelgrims voor deze tombe en was niet blij met deze opgraving, want dit zou haar beroven van de geringe opbrengst ervan. Toen gingen ze in optocht naar Longwood, dat gelijk een ruïne was. De meubels waren verdwenen, veel muren waren bedekt met graffiti. Napoleons slaapkamer was een stal geworden, waar een boer zijn beesten hield en een beetje extra inkomen genoot door bezoekers rond te leiden. De zeelieden van de Oreste grepen de biljarttafel, die was gespaard door de geiten en de schapen en droegen de tapijten weg en alles wat ze verder nog konden dragen, terwijl de boer luid schreeuwde om vergoeding.

JB pag. 103-104: Na het eerste bezoek aan de tombe en aan Longwood ging men de volgende dagen daarna er nog regelmatig heen. Er werden veel herinneringen opgehaald. Ondertussen namen prins Joinville en graaf de Rohan-Chabots deel aan diverse recepties ter hunner ere, zowel in Jamestown als in Plantation House.

AC pag. 155: De oude opkoper Darling leeft nog. Hij heeft in 1821 het meubilair van Longwood opgekocht. Er is nog iets van over. Hij biedt dat aan de Fransen aan: het bad en de canapé van de Keizer, de volière van Longwood, een etui met rekenpullen, een bijzettafeltje en zelfs een tweede bureau, het eerste was van Hudson Lowe. Gourgaud neemt het bijzettafeltje en het etui voor 80 francs.

pag. 156: De metgezellen bezoeken bijna alle nog levenden uit de tijd van 1815-1821 en de plaatsen, waar ze hebben gewoond (bv. Hutt's Gate). Ze geven in Jamestown flink wat geld uit, vooral Gourgaud.

OPGRAVING

De opening van de kist van Napoleon op 14 okt. 1840

Het gezelschap keerde naar de Valley of the Tomb terug op 14 oktober, maar Joinville bleef aan boord, omdat alle uitvoerende zaken tot de aankomst van de kist op de plek van de inschepping uitgevoerd zou worden door Engelse soldaten in plaats van Franse zeelieden en hij meende dat hij niet bij dit werk hoorde te zijn, dat hij niet kon aansturen.

Het Franse gedeelte van het gezelschap werd geleid door graaf Rohan-Chabot en omvatte de generaals Bertrand en Gourgaud, Emmanuel de Las Cases, de oude bedienden van de Keizer, abbé Coquereau, twee knapen, de kapiteins Guyet, Charner en Doret, dokter Guillard (chef-arts van de Belle Poule) en tenslotte dhr. Roux, loodwerker, die vroeger de kisten van lood en zink had dicht gesoldeerd.

Het Britse gedeelte bestond uit William Wilde, kolonel Hodson en mr. Scale (leden van de koloniale raad van het eiland), mr. Thomas, mr. Brooke, kolonel Trelawney (artillerie

commandant van het eiland, zee-luitenant Littlehales, kapitein Alexander (vertegenwoordiger van gouverneur Middlemore, die ziek was (alhoewel hij eventueel zou kunnen komen vergezeld van zijn zoon en zijn 'aide') en mr. Darling (interieur bouwer tijdens Napoleons gevangenschap). Ook was aanwezig sergeant Abraham Millington, de wapensmid, belast met het dichtlassen van de doodskisten van Napoleon in 1821. Hij had hierover een proces-verbaal geschreven, dat voor het eerst gepubliceerd werd in 1836. Millington was op straat herkend door de bedienden van Longwood tijdens een wandeling in Jamestown en hij assisteerde bij het openen van de kisten.

Bij het licht van toortsen gingen de Britse soldaten aan het werk. Ze verwijderden het hek, toen de stenen, die een rand rond het graf vormden. De bovenste laag aarde werd weg gehaald en de Fransen verdeelden onder elkaar de bloemen, die daarin hadden gegroeid. De soldaten trokken toen de drie dekstenen op, die het graf afsloten. Veel pogingen waren nodig om door het metselwerk rond de kist te breken. Om 21.30u. was de laatste deksteen opgetild en was de kist te zien. Abbé Coquereau schepte wat water van de dichtbij gelegen bron, zegende het en sprenkelde dit over de kist voordat hij de psalm 'Deo Profundis' uitsprak.

De kist werd omhoog gehaald en neergezet in een grote blauw-wit gestreepte tent, die de vorige dag was opgezet. Toen gingen ze verder met het openen van de baar, in complete stilte. De eerste kist van mahonie moest aan beide zijden worden los gezaagd om de tweede kist, die van binnen met lood bekleed was, er te kunnen uithalen. Deze tweede kist werd geplaatst in de neoklassieke ebenhouten kist, die uit Frankrijk was mee gebracht. Gouverneur Middlemore en luitenant Touchard kwamen aan en meldden zich voordat men doorging de loden kist open te solderen. De kist hierin, eveneens van mahonie, was opmerkelijk goed geconserveerd. De schroeven ervan werden met moeite geopend. Toen was het mogelijk met heel veel voorzichtigheid de laatste kist te openen, die gemaakt was van tin.

Toen het deksel van de laatste kist was verwijderd, verscheen er een 'witte vorm met een onduidelijke rand'. De wit-satijnen stof van de binnenkant van het deksel was los gekomen en bedekte het lichaam als een sluier. Dokter Guillard rolde het voorzichtig terug, van de voeten naar het hoofd om het lichaam te ontbloten. Napoleons groene uniform met rode bekleding, dat van een kolonel der jagers, was perfect bewaard gebleven. Op de borst was nog steeds het rode lint van het Légion d'honneur, hoewel de medailles en de knopen op het uniform een beetje waren aangetast. Het lichaam lag in een comfortabele houding, het hoofd rustte op een kussen en de linker onderarm en linker hand op de dij. De uitdrukking op het gezicht was sereen, de ogen waren geheel dicht (iets van de oogleden was te zien) en alleen de zijkanten van de neus waren veranderd. Een beetje terug getrokken tandvlees glinsterde wat, net als op het moment van overlijden, met drie zeer witte snijtanden. De kin was gestippeld met het begin van een blauwachtige baard, die ontstaan was door de droogte van de huid. De handen zagen er perfect uit, met lang, erg witte vingernagels er nog aan. Alleen de naden van de laarzen waren los en lieten de vier kleinere tenen aan elke voet zien. Napoleons kleine hoed was zijdelings geplaatst over zijn dijen.

ACA (pag.556): Men zag zelfs dat de linkerhand, die Bertrand nog een laatste keer had gedrukt vlak voor het moment waarop men de kist had gesloten, een beetje omhoog stond.

ACA (pag. 556): In deze kist stonden ook twee vazen. Zij bevatten hart en maag van de Keizer.

Alle toeschouwers waren geschokt. Gourgaud, Las Cases, Philippe de Rohan, Marchand en alle bedienden huilden. Bertrand leek verslagen door emotie. Na een twee minuten durend

onderzoek stelde Guillard voor dat hij het lichaam verder zou onderzoeken en ook de vazen te openen, die het hart en de maag bevatten. Maar Gourgaud echter onderdrukte zijn tranen, werd boos en beval dat de kist onmiddellijk gesloten werd. De dokter gaf toe, plaatste het satijnen doek, besprenkelde het met een beetje creosoot * voordat het tinnen deksel er weer op weer gelegd (zonder het weer vast te solderen) en daarna het mahonie deksel. Toen werd de loden kist weer dicht gesoldeerd en werd uiteindelijk de ebbenhouten kist gesloten, die uit Frankrijk was mee gebracht.

(*creosoot = kleurloze of lichtgele olieachtige vloeistof, door destillatie uit koolteer verkregen met bederfwerende eigenschappen, speciaal voor hout, rkv.)

De ebbenhouten kist, gemaakt in Parijs, was 2,56 m lang, 1,05 m breed en 0,7 m hoog. Het was een imitatie van een romeinse doodskist. Het deksel droeg enkel de inscriptie ‘Napoléon’ in gouden letters. Elk van de vier hoeken was versierd met de letter ‘N’ uit verguld brons en er waren zes sterke bronzen ringen als handgrepen. Op de kist was eveneens geschreven ‘Napoléon Empereur mort à Sainte-Hélène le 05 Mai 1821’.

De ebbenhouten kist met haar inhoud werd geplaatst in een zesde kist, gemaakt van eiken en bedoeld om die van ebbenhout te beschermen. Toen werd dit geheel, 1200 kilo, door 43 schutters opgetild op een stevige lijkwagen, bedekt met zwart met vier zwarte pluimen op elke hoek en heel voorzichtig weg getrokken door vier zwart gedekte paarden. De lijkwagen was bedekt met een groot zwart kleed (4,3 m bij 2,8 m), gemaakt uit één stuk zijde en met gouden bijen en uitgespreide adelaars omringd door koninklijke kronen op de hoeken en tevens een lang zilveren kruis. De dames boden de Franse leider de driekleurige vlag aan, die tijdens de ceremonie gebruikt zou worden en die zij zelf hadden gemaakt en tevens de Keizerlijke vlag, die zou worden gehesen op de Belle Poule.

OVERBRENGING NAAR DE BELLE POULE

Religieuze ceremonie op de Belle Poule

Om 03.30 's ochtends, in de stromende regen, terwijl de citadel en de Belle Poule om en om saluutschoten afvuurden, ging de rouwstoet langzaam onder bevel van Middlemore voorwaarts. Graaf Bertrand, baron Gourgaud, baron Las Cases jr. en Marchand liepen mee, ieder hield een hoek van het rouwkleed vast. Een afdeling militie vormde de achterhoede, gevolgd door een menigte mensen, terwijl de forten hun kanon elke minuut afschoten. Toen Jamestown bereikt was, marcheerde de optocht tussen twee rijen garnizoen soldaten door, zij hadden de wapens omgekeerd en naar beneden. De Franse schepen lieten hun grote bijboot zakken. Die van de Belle Poule was versierd met gespreide adelaars met Joinville er in.

JB pag. 113: De inwoners werden via een aanplakbiljet opgeroepen de lijkstoet te volgen. Deze oproep was in het Engels. Hierin staat '.... Deel te nemen aan de herbegravenis van de resten van KEIZER NAPOLEON...'. Dit was de eerste keer op Sint-Helena, dat men sprak van KEIZER Napoleon. De Engelsen hadden hem tot nu toe altijd dhr. Buonaparte genoemd.

Om 05.30u. stopte de begrafenisstoet aan het eind van de steiger. Gouverneur Middlemore, oud en ziek, liep moeilijk naar prins Joinville. Hun korte conversatie, min of meer in het Frans, was het moment, waarop de overblijfselen officieel aan de Fransen werden overgedragen. Met veel voorzichtigheid werd de zware doodskest in de bijboot gehesen. De Franse schepen, die tot nu toe hun vlag halfstok hadden, hesen deze op en alle aanwezige schepen vuurden hun kanonnen af. Op de Belle Poule stonden 60 man in het gelid, trommels sloegen en begrafenisliederen werden gespeeld.

JB pag.113: Er lagen nu ook sinds twee dagen twee Franse handelsschepen voor de just, La Bonne-Aimée en l'Indien. Zij schoten ook mee toen het lijk naar de Belle Poule werd gevaren. De doodskest werd aan dek gehesen en de eikenhouten bescherming werd verwijderd. Abbé Coquereau gaf de absolutie en Napoleon was terug gekeerd op Frans grondgebied. Om 06.30u. was de kist geplaatst in een door kaarsen verlichte kapel met rondom militaire attributen op het achterschip. Om 10.00u. de volgende dag werd er op het dek een mis gehouden, daarna werd de kist lager gezet in de door kaarsen verlichte kapel in de stuurhut, terwijl het muziekkorps van het fregat speelde. Toen dit voorbij was, kreeg iedere officier een herinneringsmedaille. De zeelieden verdeelden onder elkaar de eikenkist en de dode wilg, die uit de Valley of the Tomb was meegenomen.

TERUGKEER VAN SINT-HELENA

JB pag. 118: Voor vertrek gaf Joinville nog enkele cadeaus aan de Engelsen: kolonel Trelawney een jachtgeweer, kapitein der artillerie Alexandre een mooie tabaksdoos met het portret van Louis-Philippe, miss Mary Gédéon (de leidster bij het maken van de vlaggen) een gouden ketting.

Om 08.00 's ochtends op zondag 18 okt. 1840 gingen de Belle Poule, de Favorite en de Oreste onder zeil. De Oreste voegde zich bij de Levant-divisie, terwijl de beide andere schepen op hoge snelheid naar Frankrijk zeilden, omdat ze bang waren aangevallen te worden. Er was geen tegenslag voor de Belle Poule en de Favorite gedurende de eerste dertien dagen van deze reis, hoewel zij op 31 oktober het handelsschip Hambourg ontmoetten. Diens kapitein gaf Joinville nieuws uit Europa, dat het nieuws van Doret, dat hij had ontvangen, bevestigde. De dreiging van oorlog werd bevestigd door het Hollandse schip Egmont op weg naar Batavia. Joinville was dermate bezorgd, dat hij de officieren van beide schepen bijeen riep voor een krijgsraad om voorzorgsmaatregelen te treffen om de overblijfselen uit vreemde handen te houden als ze Britse oorlogsschepen zouden ontmoeten. Hij had de Belle Poule voorbereid op een mogelijk zeegevecht. Opdat alle kanonnen geplaatst konden worden, werden de tijdelijke hutten, die voor het gezelschap van Sint-Helena waren opgezet, nu afgebroken en de tussenschotten en het meubilair werden in zee geworpen. Hierdoor ontstond de bijnaam 'Lacédémone' (= *de oude naam van Sparta, rkv*) voor dit gedeelte van het dek. De bemanning werd regelmatig geoefend en opgeroepen op de vechtposities. En het belangrijkste: hij gaf de Favorite bevel onmiddellijk weg te zeilen naar de dichtstbijzijnde Franse haven. Joinville was er zich van bewust, dat geen enkel Brits schip zijn schip, dat het lijk vervoerde, hem zou aanvallen, maar ook dat zij niet geneigd zouden zijn dezelfde

ruimhartigheid tegenover de Favorite te laten zien. Hij betwijfelde, met goede redenen, of hij het korvet zou kunnen redden, als zij in het bereik van een vijandelijk schip zou komen, zonder zijn eigen fregat met haar kostbare lading te riskeren. Een andere hypothese is hier dat de Favorite een langzamer schip was en de Belle Poule alleen maar zou ophouden als ze aangevallen werd.

JB pag 123: Na de scheiding van de Favorite (2 nov. 1840) van de Belle Poule bleef Marchand aan boord van de Favorite. Er was geen plaats voor hem op de Belle Poule. Hij kwam twee dagen later aan in Cherbourg.

Op 27 november 1840 was de Belle Poule nog slechts 100 zeemijlen van de Franse kust verwijderd zonder een Britse patrouille ontmoet te hebben. Desalniettemin bleven de bevelhebber en de bemanning voorzichtig, zelfs toen dit niet meer nodig was. Want de Engels-Franse spanning was afgenomen, nadat Frankrijk de Egyptische route had verlaten en Thiers gedwongen was af te treden.

AANKOMST IN FRANKRIJK

De kist gaat van de *Belle Poule* naar het stoomschip *Normandie* op de rede van Cherbourg op 8 December 1840. Schilderij van [Léon Morel-Fatio](#), 1841. Château de Versailles.

Aankomst van de *Dorade* in Courbevoie op 14 december 1840.

Schilderij [Félix Philippoteaux](#), 1867. Château de Malmaison.

Ondertussen volgde in oktober 1840 een nieuw ministerie, gewoonlijk voorgezeten door maarschalk Nicols Soult, maar in werkelijkheid geleid door François Guizot, het kabinet van Thiers op in een poging de crisis, die Thiers opgeroepen had met Engeland over het Midden-Oosten, te bezweren. Deze nieuwe overeenkomst gaf voeding aan het wantrouwen, geuit in de krant als het 'retour des cendres': (in: *Le Courier Français*. 11 dec. 1840)

'Hij (Guizot) die de overblijfselen van de Keizer in ontvangst zal nemen, is de man van de Restauratie, een van de salonsamenzweerders, die zich verenigden om de koning de hand te schudden in Gent, achter de Britse linies, terwijl onze oud-soldaten hun leven gaven om ons grondgebied te verdedigen op de vlakte van Waterloo. De ministers, die de rouwstoet zullen leiden, zijn ons opgelegd door buitenlanders. De rouwstoet zal geleid worden door de

majoor-generaal van het Franse leger te Waterloo [Soult], die aan de macht kwam door de steun van Lord Palmerstone en die de hand schudde van de deserteur van Gent.'

De regering besloot alles snel af te ronden (zoals Victor Hugo zei: 'Er was veel druk om het af te maken'), want de toekomstige Napoleon III had net gepoogd een staatsgreep uit te voeren en de regering kon nu niet terug. De minister van Binnenlandse Zaken graaf Duchâtel bevestigde dat 'Of de voorbereidingen nu klaar zijn of niet, de begrafenisceremonie zal plaats vinden op 15 december, wat er ook gebeurt.'

Iedereen in Parijs en omgeving werd opgedragen de voorbereidingen zo spoedig mogelijk te doen, want de terugreis van de kist ging sneller dan verwacht en interne politieke problemen hadden aanzienlijke vertragingen veroorzaakt. Van de Pont de Neuilly tot Les Invalides waren bouwwerken van papier-maché opgezet langs de route van de begrafenisstoet, hoewel deze pas in de nacht voor de ceremonie waren opgezet.

De begrafenisstoet zelf, prachtig verguld en rijk gedrapeerd, was 10 m hoog, 13 m lang, woog 13 ton en werd voortgetrokken door vier groepen van elk vier rijk-bedeekte paarden, waarop een dik plateau rustte. Hierop stond een tweede plateau, rond aan de voorkant, waarop een kleine groep aanvallers stonden, die de kroon van Karel de Grote droegen.

Hierachter stond een podium met een gewone opstap en daar weer op een kleinere opstap in de vorm van een vierkant. Tenslotte: veertien standbeelden, meer dan levensgroot en allemaal verguld. Zij hielden een schild boven hun hoofd met daarop een model van Napoleons doodskist; alles was bedekt met een lang purperen doek, geborduurd met gouden bijen. De achterkant van de wagen was voorzien van een trofee van vlaggen, palmen en lauwerkransen met de namen van Napoleons belangrijkste overwinningen.

Om elke revolutionaire opstand te voorkomen beval de regering (die er al op aangedrongen had dat de overblijfselen met volledig militaire eer begraven zouden worden in Les Invalides), dat de ceremonie strikt militair zou zijn en geen burgerlijke militie, waardoor de wetsdienaars en de studenten, die haar zouden vormen, razend werden. Het diplomatieke corps was bijeen gekomen in de Britse ambassade in Parijs en besloot af te zien van deelname aan de ceremonie vanwege haar antipathie voor zowel Napoleon als Louis-Philippe.

Op 30 november 1840 naderde de Belle Poule de kade van Cherbourg en zes dagen later werden de overblijfselen overgebracht op de stoomboot La Normandie. Ze bereikte Le Havre en toen via de Val-de-la-Haye, vlakbij Rouen, werd de kist overgebracht op de Dorade 3 om verder de Seine op te varen. Aan de oevers hadden de mensen zich verzameld om de laatste eer aan Napoleon te brengen. Op 14 december meerde de Dorade 3 aan te Courbevoie, in het noordwesten van Parijs. Daar staat nu een herdenkingsmonument.

HERBEGRAFENIS

Napoleons begrafenisstoet gaat onder de Arc de Triomphe door.

19th-century French school. Château de Versailles.

Napoleons begrafenisstoet rijdt langs de Champs-Élysées.

Gravure door Louis-Julien Jacottet naar een tekening door Louis Marchand.

Napoleons begrafenisstoet rijdt over de Place de la Concorde.

Schilderij door Jacques Guiaud. Château de Versailles.

Napoleons begrafenisstoet richting les Invalides.

Schilderij door Adolphe Jean-Baptiste Bayot en Eugène Charles François Guérard. Paris, Musée de l'Armée.

De datum van de herbegraving was bepaald op 15 dec. 1840. Ondanks dat de temperatuur niet boven de – 10 graden Celsius kwam, strekte de menigte toeschouwers zich uit van de Pont de Neuilly tot Les Invalides. Sommige daken van huizen wonnen het van de irritatie en de bijtende koude doofde alle onrust in de menigte. Na bleek zonlicht na de sneeuw maakten

de gepleisterde standbeelden en vergulde ornamenten een geheimzinnig effect op Victor Hugo (in zijn 'Les Rayons et les Ombres'). Hij schreef:

'Plotseling klonk er vanuit drie kanten aan de horizon kanonvuur. Deze drie geluiden tegelijkertijd klonken in het oor als een fantastisch en schitterend driehoekig geluid. Trommels uit de verte klonken vanuit de velden. De Keizerlijke wagen naderde. Tot nu toe was de hemel bedekt, op hetzelfde moment verscheen de zon weer. Het effect was buitengewoon.

In de verte zag men, langzaam bewegend, te midden van damp en zonlicht op de grijs-rode achtergrond van de bomen van de Champs d'Élysées, grote witte standbeelden passeren, die op spoken leken, als een soort gouden berg. Je kon er niet veel meer van maken dan een soort schitterend licht, dat de gehele bovenkant van de wagen deed schitteren, soms als sterren, dan weer als lichtflitsen. Een uitgebreid gemompel begeleidde deze verschijning.

De wagen trok achter zich aan, zo te zeggen, de gehele bijval van de stad, zoals een fakkel haar rook achter zich aan trekt.[.....].

De rouwstoet ging verder. De wagen naderde langzaam. We beginnen haar vorm te onderscheiden. [.....].

Het geheel heeft grandeur. Het is een enorme massa, geheel verguld, de etages vormen bovenaan een piramide, die door vier vergulde wielen wordt gedragen. [.....]. De echte doodskist is onzichtbaar. Hij zit in het binnenste van de wagen, hetgeen de emotie dempt. Dit is het effect van de wagen. Het verbergt wat men wil zien, dat wat Frankrijk terug heeft gevraagd, waarop de mensen wachten, waar alle ogen naar verlangen: de doodskist van Napoleon.' (Hugo: '15 decembre 1840 Funérailles de l'Empereur')

De rouwstoet bereikte Les Invalides rond 13.30u. en om 14.00u. het erehek. De koning en alle belangrijke Franse staatslieden wachtten in de koninklijke kapel, de Église du Dôme. Joinville hield een korte toespraak – niemand had er aan gedacht hem van te voren dit te zeggen – hij sloot af met een saluut met de sabel en de koning mompelde een paar onnozele woorden. De Moniteur (15 dec.) beschreef deze scène zo goed mogelijk:

'Sire', zei de Prins de Joinville, terwijl hij zijn sabel naar de grond richtte, 'ik presenteer U het lichaam van Keizer Napoleon.' 'Ik ontvang het uit naam van Frankrijk', antwoordde de koning met luide stem.

Generaal Atthalin stapte naar voren, hij droeg op een kussen het zwaard, dat Napoleon gedragen had bij Austerlitz en Marengo. Hij bood het aan aan Louis-Philippe. De koning maakte een vreemde, terug deinzende beweging, draaide zich toen om naar Bertrand en zei: 'Generaal, ik draag U op het beroemde zwaard van de Keizer op zijn doodskist te leggen.' Overmand door emotie was Bertrand niet in staat deze taak uit te voeren en Gourgaud schoot naar voren en greep het wapen. De koning draaide zich om naar Gourgaud en zei: 'Generaal Gourgaud, leg het zwaard en de hoed van de Keizer op de doodskist.'

Tijdens de begrafenis plechtigheid werden de beste zangers van de opera van Parijs geleid door Habenck bij de opvoering van Mozarts Requiem. De ceremonie was meer werelds dan kerkelijk. De afgevaardigden (de kerkelijken) voelden zich speciaal ongemakkelijk:

'Oudere schooljongens zouden toegesproken worden als ze gekleed waren geweest en zich gedragen hadden zoals deze heren. [.....]. Dit betekende dat de Keizer op drie verschillende manieren ontvangen werd. Hij werd op de Champs d'Élysées vroom ontvangen door het volk; koud vanaf de trappen bij de Esplanade (van Les Invalides) door de middenklasse en

onbeschaamd in de Dômes des Invalides door de afgevaardigden'. (Hugo: 'Funérailles')

Het gedrag van de oude maarschalk Moncey, de gouverneur van Les Invalides, dempte de onbeschaamdheid van het hof en de politici een beetje. Hij was enkele dagen in doodsangst geweest, had zijn dokter bezworen hem in leven te houden om tenminste zijn rol in deze ceremonie te kunnen spelen. Aan het einde van de kerkelijke ceremonie regelde hij het dat hij naar de katafalk kon lopen, sprenkelde er heilig water op en sprak als afsluitende woorden: 'En nu naar huis om te sterven!' (In werkelijkheid leefde hij tot 20 april 1842).

Van 16 tot 24 december bleef de Église des Invalides verlicht, zoals op de dag van de ceremonie, open voor het publiek. Het volk had lang niet geloofd in de dood van Napoleon en er verspreidde zich een gerucht dat de tombe slechts een cenotaaf was (= een leeg praalgraf). Er werd beweerd dat de commissie op Sint-Helena slechts een lege kist had gevonden en dat de Engelsen in het geheim het lichaam naar Londen hadden gestuurd voor een autopsie. (Dit gerucht is onlangs weer nieuw leven ingeblazen.) Later werd beweerd, dat in 1870 de overblijfselen van de Keizer uit Les Invalides waren verwijderd om ze te redden tijdens de Pruisisch-Franse oorlogen en nooit zijn terug gekeerd.)

Médaille gegraveerd in 1840 door Caqué voor het 'retour des cendres de l'Empereur',
bronze 52 mm.

De achterkant van de medaille

Hugo schreef dat, hoewel het huidige lichaam hier was, het gevoel van het volk niet verkeerd was:

‘De gehele ceremonie had het vreemde kenmerk van een uitvlucht. De regering scheen het spook te vrezen, dat zij opriep. Het leek er op, dat zij tegelijkertijd Napoleon wilde laten zien en verbergen. Alles, wat te groot of te gevoelig was, werd in de schaduw gelaten. Wat echt of groots was, was verborgen onder mooie of minder mooie rouwkleden: de Keizerlijke rouwstoet was verborgen in de militaire rouwstoet, het leger met de Nationale Garde, de parlementaire Kamers in Les Invalides en de doodskist in de cenotaaf. Napoleon had open en bloot te zien moeten zijn geweest, had koninklijk behandeld moeten worden en voor het volk als een Keizer en dan hadden zij krachtdadigheid getoond, terwijl ze nu bijna struikelden.’ (Hugo: ‘Funérailles’)

POLITIEK FALEN

De terugkeer van de overblijfselen was bedoeld om het imago van de Juli Monarchie een oppepper te geven en haar organisatoren Thiers en Louis-Philippe een zweem van glorie te geven.

Thiers had bij de opkomst van de verdwaasdheid met het Premier Empire opgemerkt, dat zou doorgaan met het groeien van de Napoleon-legende. Hij dacht ook dat de terugkomst van de overblijfselen de nieuwe geest van samenwerking tussen Frankrijk en Engeland zou bezegelen, ondanks dat de Egyptische affaire Europa begon te ergeren.

Louis-Philippe zou teleurgesteld worden in zijn hoop dat de terugkeer van de overblijfselen een klein beetje meer wettige toevoeging zou gaan vormen voor zijn monarchie, die wankel en onverschillig was voor het Franse volk.

De grote meerderheid van de Fransen, verrukt over de terugkeer van de overblijfselen van hem, die zij als een martelaar waren gaan zien, voelde zich verraden, omdat zij belemmerd waren hem de eer te geven, die ze gewenst hadden. Daarentegen begon de regering bang te worden voor oproer en zij nam elke maatregel om het volk niet bijeen te laten komen. Daarom was de rouwstoet zoveel mogelijk langs de rivier gereden en had maar kort in de steden buiten Paris stil gestaan. In Parijs waren alleen belangrijke personen bij de ceremonie aanwezig. Erger nog, het gebrek aan respect door de meeste politici schokte de publieke opinie en onthulde een brede kloof tussen het volk en haar regering.

Het ‘retour’ voorkwam niet dat Frankrijk haar diplomatieke oorlog met Engeland voorkwam. Frankrijk werd gedwongen haar steun aan Egypte op te geven. Thiers, die de weg kwijt raakte in agressieve politiek, werd gemarginaliseerd en de koning werd gedwongen hem te ontslaan vlak voordat de Belle Poule aankwam. Thiers had doorgedruwd, dat de overblijfselen terug keerden, hij was niet in staat van dat succes te profiteren.

MONUMENT

Zoals bekend rusten de overblijfselen tegenwoordig (2021) in een prachtig monument onder het midden van de Dôme des Invalides. Dit monument werd ontworpen door de architect Louis Visconti in 1842, maar het was pas klaar in 1861.

Een ronde ruimte werd onderin de Dôme gegraven als een soort open crypte. Daarin werd een grote sarcofaag geplaatst, zogenaamd gemaakt van rood porfier, maar in werkelijkheid van aventurien kwarts*, dat lijkt op porfier, uit de groeven in Karelië, Noord-Rusland, aan de kust van het Onega Meer. (* een groen tot rood-bruin gekleurde variëteit van het mineraal kwarts, *rkv*). (De Kareliëse groeven waren eigendom van tsaar Nicolaas I van Rusland.) Deze steen kostte ongeveer 200.000 francs, betaald door Frankrijk.) De sarcofaag rust op een basis van groen graniet uit de Vogezes. Dit groene granieten blok rust op zijn beurt op een platte steen

van zwart marmer, 5,5 x 1,2 x 0,65 m, uit een groeve bij Sainte-Luce en met zeer veel moeite naar Parijs gebracht.

Op 2 april 1861 werd de kist van Napoleon overgebracht van de kapel Saint-Jérôme, waar deze sinds 1840 had gestaan. De overbrenging zelf was een intieme ceremonie. Aanwezig waren keizer Napoleon III, keizerin Eugénie, de keizerlijke prins Napoléon-Eugène, andere verwante prinses, ministers van de regering en oudere officials van de kroon.

HOE GING HET VERDER MET DE HOOFDROLSPELERS, DIE IN 1840 MEE WAREN GEWEEST?

ACA, pag. 557-558):

Las Cases

Leefde nog in 1840, hij zou overlijden in 1842, maar lam en blind, kon hij zich niet bij de groep voegen.

Montholon

Ging naar Engeland, reisde toen niet meer. Terug gekeerd in Parijs op dezelfde dag als Bertrand, leidde de oude kamerheer een net zo 'n luxe leven, als hij dat geleid had voordat hij failliet ging in 1829.... Hij had zich in Engeland min of meer verborgen. Hij ontmoette daar de jonge Louis-Napoléon, de toekomstige keizer Napoleon III, die hem meesleepte bij zijn dwaze volgers te Boulogne. Bevrijd hiervan in 1848, werd hij gedeputeerde van het departement la Charente-Maritieme. Hij stierf in 1853, aan het begin van het Second Empire.

Gourgaud

Werd benoemd tot aide de camp van koning Louis-Philippe, luitenant-generaal en algemeen inspecteur der artillerie. Hij was het die de degen van Austerlitz en het hoedje van Napoleon op de kist legde. Hij werd pair de France, gedeputeerde in 1849 en overleed in 1852, vlak voor de uitroeping van het Second Empire.

Bertrand

Was al gedeputeerde van Indre. Gratie gekregen van koning Louis XVIII ging hij terug naar Parijs in okt. 1821 en sloot zich daarna op in zijn woning te Châteauroux.... Tot grote teleurstelling van Mme Bertrand, die in 1836 overleed. De groot-maarschalk zelf overleed in 1847. Zijn lichaam rust tegenwoordig in Les Invalides, samen met dat van Duroc, bij de ingang van de tombe van zijn meester.

Marchand

Marchand gehoorzaamde Napoleon en trouwde met de dochter van generaal Brayer. Hij kreeg van keizer Napoleon III op 6 mei 1855 het keizerlijk decreet om de codicillen van Napoleon uit te voeren. De trouwe bediende, de laatste tijdens de gevangenschap. Stierf te Trouville op 19 juni 1876. Hij was toen 85 jaar.

Hudson Lowe

Hij stierf berooid en miskend te Londen in 1844.

Bronvermelding:

JB = Jean Bourguignon: Le retour des cendres 1840, Paris, 1941

(pag. 144: Ook in dit boek wordt maarschalk Soult afgekraakt en neergezet als verrader: 'Lui, qui avait traité Napoléon d'usurpateur et d'aventurier!')

AC = Albéric Cahuet: Retours de Sainte-Hélène (1821-1840), Paris, 1932,

ACA = André Castelot: Le drame de Sainte-Hélène, Evreux, 1959, blz.551-558

GP = George Poisson: L'Áventure du Retour des Cendres, Paris, 2004

Retour des Cendres from Wikipedia, the free encyclopedia

Retour des Cendres. Wikipédia, l'encyclopédie libre, La dernière modification de cette page a été faite le 22 avril 2021 à 10:08